

II. АНАЛИЗИ ПО КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

II.1. КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

1. Мрежа за контрол на качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Стара Загора като част от НСМОС – подсистема “въздух”.

Общият брой на пунктове на територията на РИОСВ-Стара Загора е 6:

▶ Автоматична измервателна станция (АИС) „Зеления клин”, град Стара Загора - градски фонов пункт, разположен в застроената част на гр. Стара Загора, без преобладаващо влияние на емисии от производствени дейности, но отчитащи емисии и от битовия сектор (АИС);

▶ OPSIS система, село Ръжена, община Казанлък - градски фонов (OP SIS система), ситуиран в село Ръжена, община Казанлък;

▶ АИС - Сливен, град Сливен - градски фонов/транспортен разположен в застроената част на град Сливен, с влияние на емисии от транспорт, битов сектор и производствени дейности (АИС);

▶ АИС, град Гълъбово – промишлен/градски фонов разположен в застроената част на гр. Гълъбово, с преобладаващо влияние на емисии от комплекса “Марица изток” и емисии от битовия сектор (АИС);

▶ Ръчен, град Гълъбово (“Гълъбово”) – градски фонов разположен в застроената част на гр. Гълъбово, с преобладаващо влияние на емисии от комплекса “Марица изток” и емисии от битовия сектор – за измерване концентрациите на ФПЧ_{10} .

▶ Ръчен, град Стара Загора (“РИОСВ”) – градски фонов разположен в застроената част на град Стара Загора, без преобладаващо влияние на емисии от производствени дейности, но отчитащи емисии от битовия сектор. Измерват се фини прахови частици под 2,5 микрона ($\text{ФПЧ}_{2,5}$) и бензен.

Пунктове “РИОСВ” и “Гълъбово” са с ръчно пробовземане и последващ лабораторен анализ. Работят седем дни в седмицата, като се извършват двадесет и четири часови пробонабирания за ФПЧ_{10} и $\text{ФПЧ}_{2,5}$ и пробовземане за бензен по график. При възникване на инциденти (аварии, пожари, влошени климатични условия и др.), които могат да доведат до влошаване качеството на атмосферния въздух, се преминава в ускорен график на пробонабиране.

Общият брой на контролираните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух е 16:

▶ АИС Стара Загора - ФПЧ₁₀, серен диоксид, азотен диоксид, въглероден оксид, озон, азотен оксид, сероводород, метанови и неметанови въглеводороди;

▶ OPSIS в с. Ръжена - ФПЧ₁₀, серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, тежки метали, хлороводород, хлор, циановодород, фосген;

▶ АИС Сливен - ФПЧ₁₀ и серен диоксид;

▶ АИС в гр. Гълъбово - серен диоксид, азотен оксид, азотен диоксид;

▶ Ръчен, гр. Стара Загора (“РИОСВ”) - ФПЧ_{2,5} и бензен;

▶ Ръчен, гр. Гълъбово (“Гълъбово”) - ФПЧ₁₀

Измервани метеорологични параметри:

Всички АИС измерват скорост и посока на вятъра, температура, атмосферно налягане, слънчево греене, с изключение на АИС – Гълъбово, която измерва само скорост и посока на вятъра. Пунктовете с ръчно пробонабиране измерват температура и атмосферно налягане.

Допълнително, наблюдението на качеството на атмосферния въздух се осигурява и чрез Мобилна автоматична станция (МАС). В динамика се проследяват концентрациите на: фини прахови частици под 10 µm, серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, въглероден оксид, озон, прах, въглеводороди /метанови и неметанови/ и шест метеорологични параметри – скорост и посока на вятъра, температура, налягане, слънчево греене, влажност.

Измервания с МАС се извършват по утвърден от министъра на околната среда и водите график или по искане на общини/фирми. При необходимост, извънредни ситуации, аварии и др. МАС се ситуира в рисковите точки с оглед оценка на риска за здравето на населението при потенциално замърсяване на атмосферния въздух.

2. Качество на атмосферния въздух – състояние и тенденции

Направлението осъществява контрол и управление на дейностите, свързани с осигуряване чистотата на атмосферния въздух - непосредственият контрол върху състоянието и експлоатацията на обектите с източници на емисии в атмосферния въздух, работата на пречиствателните съоръжения, привеждането на инсталациите в съответствие с изискванията на нормативната уредба, в обхвата на която попадат, с цел намаляване на вредните вещества (замърсители) емитирани в атмосферния въздух.

2. АИС Сливен															
3. АИС Гълъбово															
4. Ръчен Гълъбово															
5. OPSIS с. Ръжена															
Пунктове с концентрация над СГН	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0

Пунктове за мониторинг с концентрация над СГН:

През 2018 г. средногодишната норма от $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ по показател ФПЧ10 не е превишена в пунктовете за мониторинг на територията на РИОСВ - Стара Загора.

При пункт за ръчно пробонабиране РИОСВ - Стара Загора СГН по показател бензен не е превишена през 2018 г. Сравнени с регистрирани стойности от 2017 г., резултатите за 2018 г. не показва значителна промяна.

В пункт Ръжена не са констатирани превишения на СГН за олово, никел, кадмий и арсен. През 2018 г. е завишена СГН норма за бензо/а/пирен (ПАВ) на $1,32 \text{ ng}/\text{m}^3$, но е по-малка от измерената концентрация през 2017 г. когато е отчетена $1,58 \text{ ng}/\text{m}^3$. Основен фактор, допринасящ за повишени концентрации на замърсителя е отоплението с твърди горива в битовия сектор през зимния период, когато са отчетени и по - големия брой високи концентрации.

Пунктове за мониторинг с концентрация над ПС на СЧН, СДН или ПДКм.е.

В годишен аспект, лимитираният брой превишения по показател ФПЧ₁₀ е 35 съгласно *Наредба № 12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух*. За 2018 г. този брой не е превишен в пунктовете за мониторинг на територията на РИОСВ-Стара Загора. Постигнато е съответствие с нормите за фини прахови частици под 10 микрометра (ФПЧ10) с разрешения брой превишения в годишен аспект в общините Стара Загора, Сливен и Гълъбово.

В сравнение с предходната 2017 г. анализът и оценката на данните от пунктовете за мониторинг, за превишенията по показател ФПЧ₁₀ показва следното:

► АИС Стара Загора - през 2018 г. са регистрирани 6 превишения на ПС на СДН по показател ФПЧ₁₀. През 2017 г. регистрираните превишения по същия показател са 21. На лице е тенденция към качествено и устойчиво подобряване на атмосферния въздух в гр. Стара Загора.

► АИС Сливен - регистрираните превишения на ПС на СДН по показател ФПЧ₁₀ за 2018 г. са 23, а през 2017 г. – 34. Основен фактор, допринасящ за превишенията е отоплението с твърди горива в битовия сектор през зимния период, когато са отчетени и по - големия брой от тях, както и влиянието на автомобилния трафик. В годишен аспект е налице намаляване на замърсяването по този показател за агломерацията.

► OPSIS с. Ръжена - брой регистрирани превишения на ПС на СДН по показател ФПЧ₁₀ през 2018 г. - 29. Основна причина за превишението е отоплението с твърди горива в битовия сектор през зимния период. В сравнение с 2017 г., когато регистрираните превишения са 5, в годишен аспект е налице увеличаване на замърсяването по този показател за района.

► Ръчен пункт Гълъбово - регистрираните превишения на ПС на СДН по показател ФПЧ₁₀ за 2018 г. са 12, докато през 2017 г. те са 26. Пунктът е разположен в застроената част на град Гълъбово и отчита емисиите от битовия сектор и промишлеността. През 2018 г. е налице съответствие с нормите за фини прахови частици под 10 микрометра (ФПЧ₁₀) с разрешен брой превишения в годишен аспект, както и значително намаляване на замърсяването по този показател за агломерацията.

Анализът и оценката на данните от пунктовете за мониторинг за превишенията по показател ФПЧ₁₀ е представен в таблица 2.

Таблица 2

пункт за мониторинг	брой превишения за 2017 г.	брой превишения за 2018 г.
АИС „Зеления клин”, гр. Стара Загора	21	6
OP SIS система, с. Ръжена	5	29
АИС Сливен, гр. Сливен	34	23
Ръчен, гр. Гълъбово	26	12

На следващата диаграмата са представени данните от пунктовете за мониторинг относно регистрираните превишения по показател ФПЧ₁₀ през 2017 и 2018 г.

Оценката на основните екологични проблеми по отношение на качеството на атмосферния въздух в отделните РОУКАВ показва, че:

► Постигнато е съответствие с нормите за фини прахови частици под 10 микрометра (ФПЧ₁₀) с разрешен брой превишения в годишен аспект в общините Стара Загора, Сливен и Гълъбово. За 2017 г. и за 2018 г., по показателя е постигнато съответствие във всички РОУКАВ на територията на РИОСВ – Стара Загора.

► От началото на 2013 г. до края на 2018 г. не са регистрирани превишения на действащите норми по показател азотни оксиди в гр. Стара Загора, с което е постигнато качествено и устойчиво подобряване на атмосферния въздух по този показател.

► Все още не могат да бъдат достигнати нормативно лимитираните брой превишения по показател серен диоксид за община Гълъбово.

АИС в град Гълъбово - в годишен аспект, лимитираният брой превишения по показател серен диоксид е 24 броя за СЧН и 3 броя за СДН, съгласно *Наредба № 12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух*. За 2018 г. ПС на СЧН е превишена 72 пъти, а ПС на СДН - 7 пъти. За сравнение, през 2017 г. ПС на СЧН е превишена с 117 пъти, а ПС на СДН е превишена 15 пъти.

На следващите две диаграми са представени превишенията на Праговите стойности на регламентираните норми по показател серен диоксид за 2017 г. и 2018 г.

Брой превишения на средноденонощната норма по показател серен диоксид за 2017 г. и 2018 г.

В РОУКАВ Гълъбово въпреки положените усилия и вземането на навременни и адекватни мерки през годината, все още не е постигнато съответствие по показател серен диоксид. Причина за превишаване на ПС на регламентираните норми по този показател е фактът, че на сравнително малка територия са разположени четири от най-големите топло-

електрически централи в страната, тези от комплекса „Марица изток”, работещи на гориво лигнитни въглища.

В изпълнение на Заповед № РД – 66/28.01.2013 г. на министъра на околната среда и водите ежесечно се изготвят доклади за отчетените стойности на фините прахови частици под 10 микрометра и на всяко тримесечие за фините прахови частици под 2,5 микрометра, както и съдържанието на бензен, Pb, Cd, Ni, As и ПАВ (бензо/а/пирен), регистрирани от пунктовете за мониторинг на територията на РИОСВ - Стара Загора. Към ежесечните доклади са включени и анализ на извършените през месеците проверки, констатираните обстоятелства по отношение на наличието на неорганизиран прахови емисии, издадените предписания.

В изпълнение на същата Заповед са изготвяни и шестмесечни доклади за ФПЧ₁₀, ФПЧ_{2,5} и озон – летен и зимен.

Оценката на основните екологични въпроси, по отношение на качеството на атмосферния въздух, в отделните РОУКАВ показва, че:

 е постигнато съответствие с нормите за фини прахови частици под 10 микрометра (ФПЧ₁₀) с разрешения брой превишения в годишен аспект в общините Стара Загора и Сливен;

 през 2018 година е постигнато съответствие с нормите за ФПЧ₁₀ с разрешения брой превишения, в годишен аспект и за община Гълъбово;

 от началото на 2013 г. до края на 2017 г. не са регистрирани превишения на действащите норми по показател азотни оксиди в град Стара Загора, с което е постигнато качествено и устойчиво подобряване качеството на атмосферния въздух по този показател;

 все още не могат да бъдат достигнати нормативно лимитираните брой превишения по показател серен диоксид за община Гълъбово.

Регламентираните райони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ) в региона, контролиран от РИОСВ са общини Стара Загора, Сливен, Ямбол, Гълъбово и Раднево, които имат разработени и приети с Решения на общинските съве-

ти Програми за оценка и управление качеството на атмосферния въздух намаляване на емисиите и достигане на установените норми за вредни вещества.

► До всички РОУКАВ са изпратени писма, изискващи представяне на годишните отчети за календарната 2017 г. и свикване на Програмните съвети. Представени са отчети на общините Стара Загора, Сливен, Ямбол, Гълъбово и Раднево.

► През 2018 г. е проведено заседание на Програмния съвет на Община Стара Загора.

► Във връзка с изпълнение на задълженията, свързани с докладването съгласно изискванията на Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21.05.2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за по – чист въздух за Европа, касаещо общинските програми, в срок са представени:

- формулярите, установени с Решение на Комисията 2004/224/ЕО от 20.02.2004 г., за общините Стара Загора, Сливен и Гълъбово за референтната 2016 година.

► Извършва се периодичен контрол върху изпълнението на Програмите. През 2018 г. е проведено заседание на Програмния съвет на Община Стара Загора.

► През 2018 г. общините представили годишните си отчети за изпълнените мерки от Плановите за действие към Програмите са: Стара Загора, Сливен, Ямбол, Гълъбово и Раднево.

Източници на емисии на територията на РИОСВ – Стара Загора

Общият брой източници на емисии на територията на РИОСВ – Стара Загора, които подлежат на контрол в обхвата на *Закона за чистотата на атмосферния въздух* и подзаконовите нормативни актове към него са над 840.

Интерферирането на емисиите на вредни вещества от производствени и вентилационни газови потоци, изпускани в атмосферния въздух организирано, при определени критични метеорологични условия (скорост и посока на вятъра, мъгли, инверсия и др.) може да доведе до по-високи концентрации в приземния атмосферен слой и е основен фактор, определящ качеството на атмосферния въздух в региона. Като основна стъпка е идентифицирането на източниците на емисии на вредни вещества и техния контрол. Разбира се на първо място са Големите горивни инсталации (ГГИ).

В района на област Стара Загора са разположени четири от най-големите топлее-лектрически централи за страната с най-голям дял на замърсителя серен диоксид.

За региона контролиран от РИОСВ – Стара Загора, проверките и емисионния контрол на най - значимите източници на емисии на вредни вещества показаха следното:

„Брикел” ЕАД, гр. Гълъбово

За експлоатацията на горивната инсталация е издадено Комплексно разрешително № 40-Н1/2011 г. (последна актуализация с Решение № 40-Н1-ИО-А1/2013 г.).

Разрешените за експлоатация с КР мощности са: Енергиен котел № 1, Енергиен котел № 2, Енергиен котел № 3, Енергиен котел № 4 (в резерв), Енергиен котел № 5 (в резерв) и Енергиен котел № 6 (в резерв), с обща топлинна мощност 510 MWth. Енергийните котли са оборудвани с пречиствателни съоръжения електрофилтри. Изградена е сероочистваща инсталация (СОИ). С цел пречистване на отпадъчните газове от азотни оксиди се експлоатира съоръжение за селективна некаталитична редукция, работещо с реагент карбамид. Монтирана е и се експлоатира Система за извършване на Собствени непрекъснати измервания (СНИ). В РИОСВ – Стара Загора редовно се представят месечни и годишен доклад. Инсталацията е въведена в редовна експлоатация през месец март 2012 г.

ТЕЦ е проектирана и изградена с „байпасна линия” – комин с височина 150 метра, за случаите на аварийни ситуации със СОИ и при разпалване на Енергийни котли.

При извършените проверки, общо 7 броя, през 2018 г., на площадката на ТЕЦ, не е установено експлоатация на други мощности, освен разрешените в КР.

Текущия контрол през 2018 г., както и месечните доклади от СНИ, показват:

- степен на десулфуризация – всички средномесечни стойности са по-големи от изискваната минимална степен на сероочистване от 96 % - няма несъответствия;
- среднодневни стойности – нито една от валидираните среднодневни стойности за всички параметри не превишава 110 % от съответните НДЕ - няма несъответствия;
- средночасови стойности – 95 % от всички валидирани средночасови стойности в рамките на една година, за всички параметри, не превишават 200 % от съответната НДЕ - няма несъответствия.

През 2018 г., при осъществяване на контролната дейност не са констатирани неизпълнения на Условия, в част „Емисии в атмосферата” от КР на „Брикел” ЕАД.

През 2018 г. е констатирано неизпълнение на Условие от Разрешителното за емисии на парникови газове № 92-Н2-А0/2015 г.

Образувано е административно - наказателно производство, съставен и връчен е акт за установяване на административно нарушение на чл. 34, ал. 2, т. 1 от *Закона за ограничаване изменението на климата* и е издадено наказателно постановление.

„Ей И Ес – ЗС Марица изток 1” ЕООД, гр. Гълъбово

За експлоатацията на горивната инсталация е издадено КР № 27/2005 г. (последна актуализация с Решение № 27-НО-ИО-А3/2014 г.). Двата блока Б1 и Б2 с обща топлинна мощност 1846 MWth, работещи на гориво лигнитни въглища, са въведени в експлоатация през 2011 г. Въведени в експлоатация са и два спомагателни котела с обща топлинна мощност 64.8 MWth на гориво газьол. От 2011 г. се експлоатират и два броя СОИ и два броя електростатични филтри (за всеки един от основните котли Б1 и Б2).

Емисиите на вредни вещества в отпадъчните газове, от двата основни блока се контролират от Система за СНИ. В РИОСВ – Стара Загора ежесечно се представят доклади, както и годишен доклад.

При извършените проверки, общо 4 броя през 2018 г. на площадката на ТЕЦ не е установено монтиране и/или експлоатация на други мощности, освен разрешените в КР.

ТЕЦ е проектирана и изградена без „байпасна линия” и на практика не може да се експлоатира без пречиствателни съоръжения. Текущият контрол през 2018 г., както и месечните доклади от СНИ, за двата блока, показват:

- степен на десулфуризация – всички средномесечни стойности са по-големи от изискваната минимална степен на сероочистване от 96 % - няма несъответствия;
- среднодневни стойности – нито една от валидираните среднодневни стойности за всички параметри не превишава 110 % от съответните НДЕ - няма несъответствия;
- средночасови стойности – 95 % от всички валидирани средночасови стойности в рамките на една година, за всички параметри, не превишават 200 % от съответната НДЕ - няма несъответствия.

В изпълнение на годишния график за 2018 г. утвърден от министъра на околната среда и водите се извършиха контролни измервания на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници - от дейността на ГГГИ на „Ей и Ес – ЗС Марица изток 1” ЕООД, гр. Гълъбово.

Оценката на резултатите, сравнени с данните от Системите за СНИ на оператора, показва следното:

Изчисленият процент на десулфуризация, определен на базата на измерените стойности (от МАС на ИАОС и СНИ на „Ей и Ес – 3С Марица изток 1” ЕООД) преди и след СОИ е по-висок от 96 %. Резултатите от двете измервания са аналогични - най-голямата разлика в процента на десулфуризация, констатирана между двете измервания е много под 1 %.

Отпадъците, сгуропепелина и гипс, се отвеждат на изграденото за целта депо, посредством гумено-лентов транспортър и камиони (от претоварна станция до клетките на депото).

През годината не са установени несъответствия и неизпълнения на условия от КР.

„ТЕЦ Марица изток 2” ЕАД, село Ковачево, община Раднево

ТЕЦ „МАРИЦА ИЗТОК 2” ЕАД е изградена върху площ от 512 хектара на територията на община Раднево, на 60 км югоизточно от гр.Стара Загора. На изток граничи с яз.„Овчарица”. На север, юг и запад, имотът граничи със земеделски земи, ливади и поляни, собственост на община Раднево. С РЕПГ № 46/2011 г.(Актуализация с Решение №46-Н1-И0-А1/2013 г.) и КР № 50/2005 г.(Актуализация с Решение № 50-Н0-И0-А4/2017 г.) на оператора е разрешена експлоатацията на Горивна инсталация за производство на електрическа енергия с номинална топлинна мощност 4312 MW с пет сероочистващи инсталации, включващи: Енергийни котли(ЕК) №№ 1,2,3,4,5,6,7 и 8 по 236 MW, и ЕК №№ 9,10, 11 и 12 по 606 MW. Образуванията при изгаряне на горивото газове постъпват във въздухоподгревател. След него газовете преминават през 16 електрофилтри, като се пречистват от пепелните частици. Резултатите се докладват ежемесечно в РИОСВ. Изградените СОИ за почистване на димните газове от серен диоксид на база „мокър варовиков метод” с варовикова суспензия, намиращи се след електрофилтрите (ЕФ) по пътя на димните газове, допълнително редуцират емисиите на прах изпускани в атмосферния въздух. Посредством димни вентилатори газовете от бл.1 (ЕК1 и ЕК 2) и бл.2 (ЕК 3 и ЕК 4) се насочват към Комин 1, Н=135m (мокър комин) и при неработещо СОИ 1 - към Комин 1 Н=180 m (байпасен); отпадъчните газове от бл.3 (ЕК5 и ЕК6) и бл.4 (ЕК7 и ЕК8) се насочват към Комин 2, Н=135m (мокър комин) и при неработещо СОИ 2 към Комин 2 Н=180m (байпасен); отпадъчните газове от бл.5 (ЕК9) и бл.6 (ЕК10) - към Комин Н=135m - 5,6 (мокър комин) и при неработещо СОИ 5,6 към Комин 1, Н=325m (байпасен); отпадъчните газове от бл.7 (ЕК 11) - към Комин Н=135m-7, при неработещо СОИ 7 към Комин 2 Н=325m (байпасен). Отпадъчните газове от бл.8 (ЕК12) - към Комин Н=135m-8 и при неработещо СОИ 8 към Комин 2 Н=325m (байпа-

сен). Димните газове от ЕК 1, ЕК 2, ЕК 3 и ЕК 4 на блок 1 и блок 2 преди постъпване в комина преминават през СОИ 1, където очистването на димните газове е със степен на десулфуризация 96%. Димните газове от ЕК 5, ЕК 6, ЕК 7 и ЕК 8 на блок 3 и блок 4 преди постъпване в комина преминават през СОИ 2, където очистването на димните газове е със степен на десулфуризация 96%. Димните газове от ЕК 9 и ЕК 10, на блок 5 и блок 6 преди постъпване в комина преминават през СОИ 5,6, където очистването на димните газове е със степен на десулфуризация 96%. Димните газове от ЕК 11 на блок 7 преди постъпване в комина преминават през СОИ 7, където очистването на димните газове е със степен на десулфуризация 96%. Димните газове от ЕК 12 на блок 8 преди постъпване в комина преминават през СОИ 8, където очистването на димните газове е със степен на десулфуризация 96%. На всеки мокър комин има изградена система за СНИ. Пречиствателните съоръжения и тяхната работа се контролира съгласно Условие 9.2.1 от КР № 50/2005 г., актуализирано с Решение №50-Н0-И0-А4/2017 г.

Осъществените проверки по изпълнение на условията от КР през 2018 г. установи следните констатации: Извършват се СНИ и СПИ на емисии от бл. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 и 8 и се докладват ежемесечно в РИОСВ. Проверките в централата констатираха, че информационното табло над портала, показващо стойностите на вредните емисии, изпускани от Комин 1 Н= 325 м, степен на ефективност на СОИ1 (бл.1 и бл.2), степен на ефективност на СОИ2 (бл. 3 и бл. 4), степен на ефективност на СОИ 5,6 (бл. 5 и бл. 6), степен на ефективност на СОИ 7 (бл. 7) , степен на ефективност СОИ 8 (бл. 8) , натоварването общо за централата, натоварване на старата част (700 MWth.), натоварване на нова част (890 MWth.), час, дата и температура на въздуха се обслужва редовно и работи постоянно. Стойностите са в реално време и могат да се наблюдават на сайта на централата. Изведено е информационно табло на Автоматичната станция, показващо стойностите на емисиите за качеството на атмосферния въздух в с. Полски Градец. Стойностите са в реално време, на 15 минути. Извършените 6 проверки през 2018 г. и представените доклади за СНИ и СПИ, показваха спазване на условията и нормите, поставени с КР и РЕПГ.

"КонтурГлобал Марица изток 3" АД, село Медникарово, община Гълъбово

ТЕЦ „Контур Глобал Марица изток 3“ работи с четири блока, всеки с енергийна мощност 227 MW, като използва за гориво източномаришки лигнитни въглища с високо сярно съдържание. На изградените и експлоатирани СОИ на инсталираните блокове – СОИ 1 (бл.1 и 2) и СОИ 2 (бл.3 и 4) се извършват СНИ на емисиите на вредни вещества от Мокър

комин № 2 Н150м и Мокър комин № 3Н150м. Съгласно данните от месечните доклади, за 2018 г. СОИ спазват разрешената в КР степен на десулфуризация над 96%. За прахоулавяне се използват четири броя сухи електрофилтри, които постигат над 99% ефективност.

През 2018 г. контролът по изпълнение на условията от КР показва спазване на същите.

На територията на електроцентралата се прилагат необходимите мерки за минимизиране на неорганизираните емисии – уплътняване на въглищните фигури, експлоатация на обезпрашителни системи, периодично измиване на площадки, пътища и др.

В изпълнение на годишния график за 2018 г. утвърден от министъра на околната среда и водите се извършиха контролни измервания на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници - от дейността на ГГИ на "КонтурГлобал Марица изток 3"АД, с. Медникарово, общ. Гълъбово.

При извършените 3проверки през 2018 г. на площадката на ТЕЦ не е установено експлоатация на други мощности, освен разрешените в КР.

„Топлофикация Сливен” ЕАД град Сливен

ТЕЦ - Сливен се експлоатира съгласно КР № 510-Н0 /2015 г.(Актуализация с Решение № 510-Н1-И0-А0/2018 г.). Горивната инсталация за производство на енергийна и топлинна енергия се състои от 1 Енергиен котел ЕК 1 на твърдо гориво (въглища) с мощност 98 MW ; 1 Енергиен котел ЕК 2(48 MW) на твърдо гориво (въглища) с предкамерна скарна пещ (5,7MW) на гориво биомаса и модифицирано гориво-RDF; 1 водогреен котел (КВГМ) на гориво въглища с мощност 19,5 MW. Димните газове се пречистват посредством 1 електрофилтър тип СХW002 с две секции с по 4 полета и реконструирана СОИ за пречистване на отпадъчните газове от енергиен котел ЕК 1 към изпускателно устройство № 1 с Н 120 м; 1 електрофилтър тип СХW002 с две секции с по 4 полета и реконструирана СОИ за пречистване на отпадъчните газове от енергиен котел ЕК 2 с предкамерна скарна пещ към изпускателно устройство № 1 с Н 120 м; 4 броя циклони за пречистване на отпадъчните газове от водогреен котел КВГМ към изпускателно устройство № 2 с Н 120 м. Извършените 5 проверки през 2018 г. и представените доклади за СНИ и СПИ, показаха, че операторът експлоатира Горивната инсталация и пречиствателните съоръжения при спазване на нормите, определени с КР.

Емисионен контрол на горивни и производствени неподвижни източници

В района на РИОСВ – Стара Загора се експлоатират значителен брой по-малки точкови източници на емисии, с мощност под 50 MW. С оглед предотвратяване или ограничаване на възможните преки и/или косвени въздействия от емисиите в околната среда, както и на свързаните с тях потенциални рискове за човешкото здраве, специална Наредба регламентира Норми за допустими емисии (НДЕ) на вредни вещества, изпускани в атмосферата от такива източници, съобразно използваното гориво. Емисионният контрол се осъществява не по-малко от един път в рамките на две последователни календарни години. Операторите, осъществяващи дейности с източници на емисии извършват и поддръжка на пречиствателните съоръжения за осигуряване спазването на НДЕ. През 2018 г. влезе в сила новата *Наредба за ограничаване на емисиите на определени замърсители, изпускани в атмосферата от средни горивни инсталации*. С изменението на *Закона за чистотата на атмосферния въздух* за Средни горивни инсталации, с изключение на инсталациите с издадено КР по реда на глава седма от *ЗООС* се създава и поддържа публичен регистър.

За всички промени на нормативната уредба, операторите на Средни горивни инсталации са информирани чрез интернет страницата на РИОСВ – Стара Загора.

През 2018 г. са представени доклади от извършени СПИ на 55 обекта, а тези с извършени СПИ за 2017 г. са 44. Данните от СПИ показват спазване на НДЕ, с изключение на СД „Берко 90-Берковски и С-ие”, гр. Котел: Асфалтова база - Асфалтосмесител Харекс, гр. Котел, за което на дружеството е издадено наказателно постановление за налагане на текуща санкция за наднормено замърсяване на атмосферния въздух с въглероден оксид и прах.

Контрол на обекти и дейности с летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини

РИОСВ – Стара Загора е извършила инвентаризация и осъществява контрол на приблизително 240 бензиностанции и 3 терминала - източници на емисии на ЛОС в резултат на товарене, разтоварване и съхранение на бензини.

При тези инсталации спазването на съответните Целеви норми за допустими емисии се гарантира чрез изпълнението на установените технически изисквания, регламентирани в приложенията от *Наредба № 16/1999 г. за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини*. Определянето на емисиите от тях се свежда до определяне на тяхното съответствие с установените технически изисквания за съответната инсталация. След привеждане на инсталациите

за товарене и разтоварване на бензини в съответствие с техническите изисквания, посочени в Наредба № 16, се приема че емисиите изпускани от тях са сведени до нула.

С изтичане на последния преходен период - 31.12.2009 г. за привеждане в съответствие на обекти бензиностанции и терминали с техническите изисквания, регламентирани в Приложното поле на Наредба № 16, всички бензиностанции и терминали на територията, контролирана от РИОСВ – Стара Загора, са приведени в съответствие с Етап I на улавяне на бензиновите пари.

Срокът за оборудване със система, съответстваща на Етап II на УБП за всички действащи бензиностанции приключи на 31.12.2016 г. Същинският текущ контрол за установяване на съответствие започна през 2017 г. и продължи през 2018 г.

Контрол на обекти, осъществяващи дейности с употреба на летливи органични съединения в резултат на употребата на разтворители

В изпълнение на Националната програма за намаляване на нивата на емисиите на летливите органични съединения (ЛОС), явяващи се и прекурсори на приземния озон, контролната дейност по *Наредба № 7/2003 г. за норми за допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в околната среда, главно в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации*, регламентираща тяхното ограничаване, за 2018 г. показва следното:

По отношение на инсталации, употребяващи разтворители в производствената си дейност са извършени контролни проверки на 4 инсталации за ревизия на представените в Плана за управление на разтворители консумирани количества разтворители. Същите показват правилно и коректно представяне, както и изчисление на масовия баланс на емисиите. Проверките на инсталациите, които са под праговата стойност за консумация на разтворители също показват коректен и правилен подход при работата с нормативната уредба. За сравнение, през 2017 г. са извършени 2 контролни проверки на инсталации, използващи разтворители.

В региона, контролиран от РИОСВ – Стара Загора, няма инсталации с консумация на разтворители над съответните долни ПСКР, използващи вещества с рискови фрази по чл. 10, ал. 1, т. 1 от Наредба № 7.

Контролът през последните години показва, че операторите на инсталации използващи разтворители осъществяват дейността си при спазване на нормите регламентирани в Наредба № 7, коректност при представяне на данните за количествата и отговорно отношение по прилагането на изискванията на правната норма.

През 2018 г. всички инсталации в обхвата на Наредба № 7 са в съответствие с емисионните норми за съответните категории дейности. На две инсталации - за екстракция на растителни масла, съгласувано с МОСВ, е определена индивидуална емисионна Норма за общи емисии и е издадено Решение за същото.

През 2018 г. са издадени 28 Решения за утвърждаване на Планове за управление на разтворителите, за инсталации в обхвата на Наредба № 7/2003 г.

В срок, съгласно Заповед № РД-189/11.04.2016 г. на министъра на околната среда и водите са обработени регистрите с базата данни за операторите и инсталациите задължени по Наредба № 7/2003 г.

През 2018 г. за региона на РИОСВ – Стара Загора са издадени 2 удостоверения за регистрация на нови обекти, ползващи разтворители в своята дейност. Удостоверения за промяна в обстоятелствата и заповеди за заличаване на инсталации от регистъра не са издавани.

Контрол на обекти за производство, търговия или употреба на определени бои, лакове и авторепаратурни продукти, съдържащи органични разтворители

За оценка на съответствието с изискванията на *Наредбата за ограничаване емисиите на ЛОС при употребата на органични разтворители в определени бои, лакове и авторепаратурни продукти* в годишния план за контролна дейност през 2018 година бяха заложени 9 проверки на 9 обекта - производители, търговци на едро и дребно и оператори, използващи продукти за нанасяне на покрития. В проверените обекти е констатирано изпълнение на изискванията на Наредбата по отношение на спазване на нормите за максимално съдържание на летливи органични съединения.

Контрол и управление на веществата, нарушаващи озоновия слой

През годината са извършени 23 проверки в 23 обекта по прилагане на Регламент (ЕО) № 517/2014г. относно някои флуорирани парникови газове и на Регламент(ЕО) № 1005/2009 за веществата, които нарушават озоновия слой. Контролът по двата Регламента показва спазване на изискванията в тях. Издадени са 2 предписания на оператори на стационарни хладилни и климатични системи, топлинни помпи, съдържащи над 3 кг. и повече вещества за привеждане в съответствие на системите по изискванията на нормативната база. Същите са изпълнени в определените срокове. На оператори на оборудване, което съдържа ненапълно халогенирани хлорфлуорвъглеродороди са дадени инструкции за спазване

изискванията на чл. 22, параграф 1 от Регламент(ЕО)№ 1005/2009 при извличане и унищожаване на контролирани вещества.

Проверките на обекти и фирми, използващи контролирани вещества и флуорирани парникови газове показва, че лицата и фирмите, които монтират, поддържат и проверяват за течове, притежават необходимите документи – за квалификация и правоспособност, издадени от ББКМ. Операторите на инсталации, ползвайки услугите на обслужващите фирми поддържат системите в изправност, като се монтират датчици и системи за постоянно наблюдение за евентуални пропуски и изтичане на контролираните вещества.

Контрол по изпълнение на условията в Разрешителните за емисии на парникови газове

През 2018 г. в годишния план бяха заложили за проверка 7 обекта с издадени разрешителни за емисии на парникови газове. На всички 7 обекта бяха извършени проверки за изпълнение условията в издадените разрешителни. В обхвата на контрола бяха инсталираните мощности, използваните суровини и горива, както и измервателните устройства – съгласно плановете за мониторинг към РЕПГ.

При извършения контрол на инсталации с издадени разрешителни за емисии на парникови газове само при една инсталация е установено нарушение. Констатирано е неизпълнение на условие от разрешителното за емисии на парникови газове от „Брикел” ЕАД, за което е съставен акт за нарушение на чл. 34, ал. 2, т. 1 от *Закона за ограничаване изменението на климата* и е издадено наказателно постановление.

През 2018 г. аварийни ситуации, на територията на РИОСВ – Стара Загора, които да са довели до нарушаване качеството на атмосферния въздух не са настъпвали.

Само при един случай на авария в „Арсенал” АД, гр. Казанлък при производството на взривни смеси, вследствие на което възниква пожар, експертите от направлението реагираха изключително професионално. Координирано, незабавно, чрез възлагателно писмо до Регионална лаборатория - Стара Загора и посещение на място, е извършено измерване с апаратура за аварийни ситуации Gasmel. Оценен е риска за здравето на населението, следствие аварията на площадката. Извършиха се имисионни измервания в три точки на града.

През 2018 г. по постъпили жалби и сигнали са извършени 20 проверки. Всеки един от тях е отработен в регламентирания срок. При проверките са отразявани фактите и обстоятелствата, и са вземани адекватни и навременни решения за недопускане на закононаруше-

ния. За целта, включително, са издавани и предписания. От всички разгледани жалби, през годината, само около 25 % са основателни.

Постигнати резултати:

Проблемите, които са причини за подаването на сигнали/жалби са отстранени, прекратено е негативното въздействие върху качеството на атмосферния въздух, проверените инсталации са приведени в съответствие.

Паралелно с осъществяването на контролната дейност по прилагането на изискванията на действащите правни норми, експертите от РИОСВ – Стара Загора са извършили и редица други текущи дейности, както следва:

- Участие в заседания на Програмните съвети за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух, създадени с цел разработване на програмите за намаляване на нивата на замърсителите в атмосферния въздух по чл. 27 ЗЧАВ и за достигане на съответните норми в установените за целта срокове - през 2018 г. е проведено заседание на Програмния съвет на община Стара Загора;

- Подпомагане при разработването и контрол по изпълнението на мерките от Плановете за действие към общинските програми за намаляване на нивата на замърсителите в атмосферния въздух - през 2018 г. е проведен контрол на 5 РОУКАВ за изпълнение на мерките, залегнали в Плановете за действие към общинските Програми. Изготвен е и обобщен годишен отчет за пет РОУКАВ.

- Във връзка с изпълнение на задълженията, свързани с докладването по Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21.05.2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за по – чист въздух за Европа, касаещо общинските програми, в срок са изпратени попълнените формуляри, установени с Решение на Комисията 2004/224/ЕО от 20.02.2004 г., за 3 общини - Стара Загора, Сливен и Гълъбово за референтната 2016 г.;

- Ежегодна актуализация на списъците на обектите, формиращи емисии в атмосферния въздух, или подлежащи на задължителен емисионен контрол – през 2018 г. е обхванат и е извършен контрол на 4 обекта, като същия е приведен в съответствие (тук не са включени приетите на ДПК нови обекти);

- През 2018 г. са издадени 28 решения за утвърждаване на План за управление на разтворителите – всеки един ПУР е анализиран и оценен за целите на издаване на окончателното Решение. За две инсталации, в обхвата на Наредба № 7, е проведена процедура за утвърждаване на индивидуална Норма за общи емисии;

- Изготвяне на екологични становища - изготвени са 188 екологични оценки и становища за обекти, засягащи въпроси, свързани с атмосферния въздух и общата нормативна уредба по околната среда;

- Участия в Държавни приемателни комисии - експертите са взели участие в 5 Държавни приемателни комисии за въвеждане в експлоатация на нови обекти. За всеки строеж експертите са издали становища за съответствието им с изискванията на екологичната нормативна уредба.

- Участие в общинските експертни съвети по устройство на територията - чрез участието си в Общинските експертни съвети по устройство на територията, експертите дават своите становища за съответствието на новите проекти с изискванията на екологичната нормативна база. Тези участия са форма на превантивен контрол на инвестиционните предложения за привеждането им в съответствие преди осъществяване на планираната дейност;

- Извършване на анализ и оценка на ежемесечните доклади и утвърждаване на годишните доклади от Системите за Собствени непрекъснати измервания на: „Брикел” ЕАД, „ТЕЦ Марица изток 2” ЕАД, ТЕЦ „Контурглобал Марица изток 3” АД, ТЕЦ „Ей и Ес – 3С Марица изток 1” ЕООД и „Топлофикация – Сливен” ЕАД. Общо оценени доклади 125 броя.

- От направлението бяха проверени 52 годишни доклада по околна среда на обекти с КР. Извършиха се оценки на съответствието и се издадоха становища;

- Извършиха се проверки на докладите и се валидираха данните на фирми имащи задължения, съгласно изискванията на Регламент №166/2006 г. за поддържане на електронния регистър по ЕРИПЗ;

- От операторите на ГГИ се изискаха Инвентаризационни карти за емисиите. Същите бяха анализирани и представени на ИАОС и МОСВ;

- Ежемесечно се анализираха и докладваха данните от АИС на територията на РИ-ОСВ – Стара Загора към Националната система за мониторинг, както и тези, експлоатирани от операторите „Брикел” ЕАД, „ТЕЦ Марица изток 2”, ТЕЦ „КонтурГлобал Марица изток 3” АД и ТЕЦ „Ей и Ес - Гълъбово”;

- Ежемесечно се представяха доклади за праховите частици – през календарната година бяха изпратени 12 доклада за ФПЧ₁₀ и 4 доклада за ФПЧ_{2,5};

- На всяко тримесечие са докладвани данните за фините прахови частици под 2,5 микрометра и съдържанието на бензен, Pb, Cd, Ni, As и ПАВ (бензо/а/пирен);

- Изготвени и представени шестмесечните доклади (летен и зимен) за праховите частици и озон;

- Във връзка с писмо с изх. № 05-08-2697/28.04.2015 г. на МОСВ-Дирекция ОЧВПЗ, ежесечно се докладват извършените проверки на индустриални обекти - източници на неорганизирани емисии в атмосферния въздух;

- Ежесечно се изпращат в МОСВ до министъра на околната среда и водите и до Дирекция „Опазване чистотата на въздуха и предотвратяване на замърсяването” – доклади във връзка със Заповед № РД-68 от 27.01.2015 г. на министъра на околната среда и водите, както и във връзка с поет ангажимент за предоставяне на ежесечна информация до Европейската комисия във връзка с допълнително мотивирано становище по процедура за нарушение № 2009/2135 относно нивата на серен диоксид в гр. Гълъбово – изготвени и изпратени 24 доклада през 2018 г.;

- Ежесечно се докладват в МОСВ, Дирекция „Опазване чистотата на въздуха” - работните часове на ГГИ в комплекса „Марица изток”;

- Ежесечно се отчитат докладите за извършените СНИ на обектите на комплекса „Марица изток”, в Дирекция „Опазване чистотата на въздуха и предотвратяване на замърсяването”.